

- ASKER KİŞİ SANIKLARA YÜKLENEN "TEVKİFHANE VE HAPİSHANEDEN FIRAR" SUÇU
- ASKERİ MAHKEMELER KURULUŞU VE YARGILAMA USULÜ KANUNU (353) Madde 17

"İçtihat Metni"

Davacı : K.H.

Sanıklar : 1-İ.D.

2-S.A.

3-H.M.

O L A Y : Bingöl 49. Mknz. P. Tug. Komutanlığı emrinde görevli P. Er sanıklar İ.D. ile S.A.'ın, firar suçu nedeniyle tutuklanarak 49. Mknz. P. Tug. Disiplin Cezaevine kapatıldıkları ve aynı cezaevinde oda hapsi ile cezalandırılan ve bu cezanın infazı için bulunan Bingöl İl Jandarma Merkez Bölük Komutanlığı emrinde görevli J. Er sanık H.M. ile birlikte 17.3.1993 günü saat 22.00'de dışardan gizlice içki getirterek içtikleri, bir süre sonra hep birlikte tuvalete gitmek bahanesi ile aynı Komutanlık emrinde ve cezaevinde gardiyan olarak görevli P. Er K.S.'e tutukevinin kapısını açtırarak üzerine saldırıp vurmaya başladıkları ve kaçtıkları, sanıklar İ.D. ile S.A.'ın bir süre sonra geri döndükleri, sanık H.M.'in ise ertesi gün Atış Poligonu yakınlarında karlar içinde bulunduğu, yapılan muayenelerinde P. Er sanıklar K.S., İ.D. ve S.A.'ın vücutlarının çeşitli yerlerinde ve değişik çapta cilt kesileri bulunduğu, sanık H.M.'in ise, sağ frontalde künt cisim darbesine bağlı yara ve buna bağlı olarak hayati tehlike geçirecek şekilde yaralandığı ileri sürülerek; sanıklar İ.D. ve S.A.'ın eylemlerine uyan Türk Ceza Kanunu'nun 298/3, 300., 353 sayılı Yasa'nın 251., sanık H.M.'in eylemine uyan Türk Ceza Kanunu'nun 299/1, 3 ve 300., sanık K.S.'in eylemine uyan aynı Kanun'un 456/2, 245 ve 50. maddeleri uyarınca cezalandırılmaları istemiyle Elazığ 8. Kolordu Komutanlığı Askeri Savcılığı'nca açılan kamu davasında, Elazığ 8. Kolordu Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nce, yargılama sırasında sanıkların terhis olmaları sebebiyle askeri mahkemelerde yargılanmalarını gerektiren ilginin kesildiği, sanıklara yüklenen eylemin de askeri bir suç olmadığı, askeri bir suça da bağlı bulunmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmesi üzerine, Bingöl Asliye Ceza Mahkemesi'nce de 353 sayılı Yasa'nın 4191 sayılı Yasa ile değişik 17. maddesi uyarınca sanıklar hakkında terhis olmalarından önce kamu davası açılmış olduğundan askeri mahkemelerin görevinin sona ermeyeceği gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiş, görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosya Mahkememize gönderilmiştir.

Uyuşmazlık Mahkemesi 3.7.1998 gün ve E:1998/10, K:1998/13 sayılı kararıyla, sanıklar H.M. ve K.S. hakkındaki kamu davasının terhislerinden sonra açılmış olması nedeniyle adli yargı yerinde, sanıklar İ.D. ile S.A.'ın asker kişi sıfatını taşıdıkları sırada asker kişiye karşı, askeri mahalde işledikleri ileri sürülen suçlar nedeniyle, askeri mahkemede terhis edilmelerinden önce kamu davası açıldığından bu sanıklar hakkındaki kamu davasının ise, askeri yargı yerinde görülmesi gerektiği, ancak, sanıklar İ.D., S.A. ve H.M.'e yüklenen suçların işleniş biçimine, oluş tarzına ve birlikte işlendiği ileri sürüldüğüne göre bu sanıklar açısından olayda "bağlılık" olduğu ve birlikte aynı yargı yerinde yargılanmalarının gerektiği açıklanarak İ.D., S.A., H.M. hakkındaki dava nedeniyle Elazığ 8. Kolordu Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararının ve sanık K.S. hakkında da Bingöl Asliye Ceza Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararının kaldırılmasına karar vermiştir.

8. KOLORDU KOMUTANLIĞI ASKERİ MAHKEMESİ: 30.12.1999 gün ve E:1999/264, K:1999/747 sayılı; sanıklara yüklenen eylemlerin, askeri suç olmadığı, askeri bir suça bağlı bulunmadığı, yargılama sırasında sanıkların terhis edilmeleriyle askeri mahkemede yargılanmalarını gerektiren ilginin kesildiği, 353 sayılı Yasa'nın 17. maddesinin ikinci tuncesinde yer alan "... ve sanık hakkında kamu davası açılmamış olması ..." sözcüklerinin iptal edilmiş olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, temyiz edilmeyen karar kesinleşerek, dava dosyası, Bingöl Asliye Ceza Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

BİNGÖL ASLİYE CEZA MAHKEMESİ: 22.2.2001 gün ve E:2001/46, K:2001/240 sayılı; 353 sayılı Yasa'nın 17. maddesinin ikinci tuncesinde yer alan "... ve sanık hakkında kamu davası açılmamış olması ..." sözcükleri iptal edilmiş ise de, Anayasa Mahkemesi kararlarının geriye yürümediği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, kararın temyiz edilmeyerek kesinleşmesi üzerine, dava dosyası, Bingöl Cumhuriyet Başsavcılığı'na, Mahkememize gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümünün, Ali HÜNER'in Başkanlığında, Üyeler; Cengiz ERDOĞAN, Refik DİZDAROĞLU, Keskin KAYLAN, Necmettin ÖZKAN, Recep SÖZEN, Ahmet ALKİŞ'in katılımlarıyla yapılan 23.6.2003 günlü toplantısında, Raportör-Hakim G. Fatma BÜYÜKEREN' in, davanın çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ahmet BEŞİNCİ ile Askeri Yargıtay Başsavcısı Yardımcısı Haluk ZEYBEL'in, davanın çözümünün adli yargı yerinin görev alanına girdiğine ilişkin yazılı ve sözlü açıklamaları dinlendikten sonra **GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:**

USULE İLİŞKİN İNCELEME:

Yapılan incelemede, usule ilişkin işlemlerde 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş Ve İşleyişi Hakkında Kanun'da belirtilen süre ve biçim yönünden bir eksiklik görülmemiştir. Askeri ve adli yargı yerleri arasında Yasa'nın 14. maddesinde öngörüldüğü biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuştur. Esasa ilişkin inceleme yapılmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

ESASA İLİŞKİN İNCELEME:

353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu Ve Yargılama Usulü Kanunu'nun "Askeri Mahkemelerin Görevleri" başlığı altında düzenlenen İkinci Bölümünde yer alan "Genel Görev" başlıklı 9. maddesinde; "Askeri Mahkemeler Kanunlarda aksi yazılı olmadıkça asker kişilerin askeri olan suçları ile bunların asker kişiler aleyhine veya askeri mahallerde yahut askerlik hizmet ve görevleri ile ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevlidirler" denilmektedir.

"Askeri suç" ise, öğretide ve uygulamada;

a) Unsurları ve cezalarının tamamı Askeri Ceza Kanunu'nda yazılı olan, başka bir anlatımla, Askeri Ceza Kanunu dışında hiçbir ceza yasası ile cezalandırılmayan suçlar,

b) Unsurları kısmen Askeri Ceza Kanunu'nda kısmen diğer ceza yasalarında gösterilen suçlar,

c) Türk Ceza Kanunu'na atfı suretiyle askeri suç haline dönüştürülen suçlar, olmak üzere üç grupta mütalaa edilmektedir.

Aynı Yasa'nın 13.10.1996 gün ve 22786 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4191 sayılı Yasa'yla değişik 17. maddesinde; "askeri mahkemelerde yargılanmayı gerektiren ilginin kesilmesi, daha önce işlenen suçlara ait davalara bu mahkemelerin bakma görevini değiştirmez. Ancak suçun askeri bir suç olmaması askeri bir suça bağlı bulunmaması ve sanık hakkında kamu davası açılmamış olması halinde askeri mahkemenin görevi sona erer" denilmektedir.

Ancak, Anayasa Mahkemesi'nin 11.3.2000 gün ve 23990 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1.7.1998 gün ve E:1996/74, K:1998/45 sayılı kararı ile maddenin ikinci tümcesinde yer alan "... ve sanık hakkında kamu davası açılmamış olması ..." sözcükleri iptal edilmiştir.

Bu duruma göre, askeri mahkemelerde yargılanmayı gerektiren ilginin kesilmesiyle birlikte sanığa yüklenen suçun askeri bir suç olmaması, askeri bir suça bağlı bulunmaması halinde, askeri mahkemenin görevinin sona ereceği açıktır. Artık, sanık hakkında kamu davasının açılmış olup olmamasının bir önemi bulunmamaktadır.

Somut olayda, asker kişi sanıklar hakkında, asker kişiye karşı, askeri mahalde işlendiği ileri sürülen "tevkifhane ve hapisnedenen firar" suçu nedeniyle askeri mahkemeye kamu davası açıldığı, yargılama sırasında sanıkların terhis edildiği, dosya içindeki bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır.

Her ne kadar, adli yargı yerince verilen görevsizlik kararı gerekçesinde, Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının kesin ve mahkemeleri bağlayıcı niteliğine, Anayasa Mahkemesi kararlarının da geriye yürümeyeceği ilkesine yer verilmiş ise de, görev konusu, kamu düzenine ilişkin olması nedeniyle yargılamanın her evresinde gözönünde bulundurulmalıdır. Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görevi belirleyen karardan sonra dahi, usule ilişkin, özellikle görev konusundaki yasa değişikliklerinin dikkate alınması zorunludur.

Açıklanan nedenlerle, 353 sayılı Yasa'nın 4191 sayılı Yasa ile değişik 17. maddesinin ikinci tümcesinde yer alan "... ve sanık hakkında kamu davası açılmamış olması ..." sözcüklerinin iptali karşısında, yüklenen suçun askeri bir suç olmaması, askeri bir suça bağlı bulunmaması ve askeri mahkemede yargılanmayı gerektiren ilginin kesilmiş olması nedeniyle davanın adli yargı yerinde görülmesi ve Bingöl Asliye Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ yargı yerinin görevli olduğuna, bu nedenle Bingöl Asliye Ceza Mahkemesi'nin 22.2.2001 günlü ve E:2001/46, K:2001/240 sayılı görevsizlik KARARININ kaldırılmasına, 23.6.2003 günü KESİN OLARAK OYBİRLİĞİ ile karar verildi.